

dydsetikken, som argumenterer for at vi både må ha de rette følelsene og de rette grunnene med oss for at vi skal kunne si at en handling virkelig er god. Det er derfor vi snakker om dyder som karaktertrekk – det er noe som angår deg hele tiden, altså hvordan du føler, tenker og handler.

Dyd: Positive karaktertrekk eller egenskaper som disponerer oss til å handle på bestemte måter.

Dydig person: Person som både handler i tråd med dydene og har dydige holdninger.

Disse karaktertrekkene må også få utfolde seg gjennom aktiviteter. Vi vil ikke si at en person som aldri tilbyr hjelp, donerer til veldedighet eller inviterer på middag er sjenerøs – det er først gjennom disse aktivitetene at det blir meningsfullt å beskrive personen på denne måten. Gode intensjoner er altså ikke nok når vi skal beskrive noen som dydig. Vi kan dessuten feile i å handle godt på tross av gode intensjoner: Se for eksempel for deg hvordan manglende kunnskap om førstehjelp kan forhindre oss i å hjelpe noen i nød (Foot, 2002, s. 4). Ifølge Foot trenger vi både å ha slike praktiske ferdigheter og gode intensjoner for å virkelig kunne bli dydige. Men hva innebærer det å ha praktiske ferdigheter? Det skal vi se nærmere på i det følgende.

18.4 Praktisk fornuft

Vi så ovenfor at dydsetikere kritiserer både utilitarismen og plikтетikken for å anta at vi kan ty til allmenne etiske prinsipper når vi forsøker å løse et moralsk dilemma, og at dydsetikken argumenterer for at dette er en problematisk inngang til moralen. Et eksempel på

hvorfor kan vi finne hvis vi ser til Kant og hans handlingsregel om at det er galt å lyve. I et kjent eksempel argumenterer Kant for at dersom det banker en morder på døren som spør om vi vet hvor det ønskede drapsofferet hans er, og vi vet svaret, bør vi følge «fornuftens anbefaling» snakke sant (Kant, SRL, 8:425–30). For å unngå fatale konsekvenser kan vi riktig nok endre regelen «Du skal ikke lyve» til «Du skal ikke lyve med mindre du lyver for å beskytte noens liv», men spørsmålet er hvor lenge vi skal fortsette å endre på denne regelen slik at den passer akkurat den situasjonen vi står i. I prinsippet kan vi jo modifisere slike regler i all uendelighet, og da kan man spørre seg om vi egentlig har å gjøre med varianter av en og samme regel, eller om vi til slutt kan tenke oss at det finnes like mange regler som det finnes situasjoner. Gir det i så fall mening å snakke om at handlingsregelen kan universaliseres?

Fordi dydsetikere mener at vi ikke kan utforme allmenngyldige regler som kan ta hensyn til alle moralsk relevante forhold i en situasjon, blir dømmekraft og skjønn viktig. Dette kan vi se hvis vi tenker på hva en ærlig person er. En ærlig person er en person som verdsetter ærlighet og skjønner hvorfor det er viktig, men det er ikke en person som alltid sier sannheten uavhengig av den konkrete situasjonen og uansett konsekvenser. Når en person er ute av stand til å holde på hemmeligheter og ikke kan fortelle en hvit løgn for å bevare den, regner vi det heller som en last.

Evnen til å forstå situasjoner og se hvilke handlinger som vil være gode, kalte Aristoteles for *fronesis*, eller praktisk klokskap. For å kunne utøve dømmekraften vår på rett måte er vi nødt til å ha en god forståelse av den konkrete situasjonen vi befinner oss i. Aristoteles